

Don Juan Borboikoak plazaraturiko Lausanne-ko Manifestua (1945eko martxoaren 19an)

Espanoles:

[...]

Hoy, pasados seis años desde que finalizó la guerra civil, el régimen implantado por el General Franco, inspirado desde el principio en los sistemas totalitarios de las potencias del Eje, tan contrario al carácter y a la tradición de nuestro pueblo, es fundamentalmente incompatible con las circunstancias que la guerra presente está creando en el mundo. La política exterior seguida por el Régimen compromete también el porvenir de la Nación.

Corre España el riesgo de verse arrastrada a una nueva lucha fratricida y de encontrarse totalmente aislada del mundo. El régimen actual, por muchos que sean sus esfuerzos para adaptarse a la nueva situación, provoca este doble peligro; y una nueva República, por moderada que fuera en sus comienzos e intenciones, no tardaría en desplazarse hacia uno de los extremos, reforzando así al otro, para terminar en una nueva guerra civil.

Solo la Monarquía Tradicional puede ser instrumento de paz y de concordia para reconciliar a los españoles; solo ella puede obtener respeto en el exterior, mediante un efectivo estado de derecho, y realizar una armoniosa síntesis del orden y de la libertad en que se basa la concepción cristiana del Estado. Millones de españoles de las más variadas ideologías, convencidos de esta verdad, ven en la Monarquía la única Institución salvadora.

Por estas razones, me resuelvo, para descargar mi conciencia del agobio cada día más apremiante de la responsabilidad que me incumbe, a levantar mi voz y requerir solemnemente al General Franco para que, reconociendo el fracaso de su concepción totalitaria del Estado, abandone el Poder y dé libre paso a la restauración del régimen tradicional de España, único capaz de garantizar la Religión, el Orden y la Libertad.

SARRERA

Zer: Laussaneko manifestuaren pasarte bat, non Don Juan Borboikoak erregimenari buruzko bere iritzia adierazten duen, nazioarteko harremanei eta etorkizunari begira. Zehazki, Francori gobernua utz dezan eta kargua berari pasatzea eskatzen dio.

Non: Lausannen, Suitzan (II. Errepublikaz geroztik erbesteratuak)

Noiz/Garaia: 1945eko martxoaren 24ean, Frankismoaren lehen fasean eta Europar testuinguru tentsiodun batean. Aliatuak irabaztear eta sistema totalitarioak erortzear zeudenean

Nork: Don Juan de Borbonek, Alfontso XIII. semea eta Juan Carlos I.aren aita

Nori: Espainiar guztiei ("Españoles:"), ondorioz, publikoa

Mota: politikoa / historikoa (lehenengo mailakoa, aldaketarik gabe iritsi zaigu)

ANALISIA

Lehenengo paragrafoa:

- Francoren erregimena Ardatzeko sistema totalitarioetan oinarritua dagoela adierazi, herrialdearen tradizioaren aurkakoa dena eta bateraezina dena Europar testuinguruarekin (faxismoak bukatu, demokrazia hasi).
- Honek herrialdearen etorkizunean eragina izango duela dio, isolamendua ekarriz.

Bigarren paragrafoa:

- Erregimenak beste gerra baterako arriskua sortzen duela dio, Europako egoeratik guztiz aldenduta baitago.
- Errepublika baten saiakerak beste Gerra Zibil bat ekarriko luke.

Hirugarren paragrafoa:

- Arrisku honen aurrean bakea lortzeko aukera bakarra Monarkia Tradizionala da, ordena eta askatasuna bermatzeko erlijio kristauaren baitan.
- Monarkia Instituzio salbatzailea kontsideratzen du.

Laugarren paragrafoa:

- Don Juanen hau bere ardura dela onartzen du eta ondorioz Francori bere postua uzteko eskatzen dio, Don Juan estatuburu bihurtu dadin eta ordena bueltatu dadin.

Honetaz gain:

- Ez du demokrazia hitza erabiltzen, baina konstituzioa aipatzen du.
- Don Juanen asmoa espainiar guztien erregea izatea da.
- Don Juanek bere burua kontsideratzen du oinordeko legítimo Alfontso XIII.aren semea delako.

TESTUINGURUA

Aurrekariak:

- 1939an Espainiako Gerra Zibila amaitu ostean, diktadura militarreko ia berrogei urteko garai luzea heldu.
- Erregimenak luze iraun, hainbat ezaugarri tarteko:
 - Frankismoaren barne aldaketa eta berrikustea.

- Egokitzapen gaitasun handia.
- Erabateko kontrola eta zapalkuntza zein errepresio orokortua.
- Frankismoaren bilakaeran bi epe bereizi:
 - 1939-1957
 - 1957-1975
- Errepublikaren aurka zegoen indar oro batu, kontrolatu eta horien babesaz gobernatu.
- Horrela, ia 40 urteko iraupena izan zuen diktadura totalitario eta faxista zuzendu.
- Diktadura pertsonala: botere absolutua eduki: jeneralisimoa, armadako, gobernuko eta alderdi bakarreko burua, botere legegilearen jabe.
 - Gainontzeko diktadura faxisten antzera, gurtu egin zen Franco: estatuko erakunde, eliza eta prentsak laudatu eta goretsi.
 - Haren gain ez zegoen inolako kontrolik: Jainkoa eta Historiaren aurrean erantzule.
- Horrela, bada, diktadura pertsonalaren forma hartu zuen politika eta gizarte sistema ezarri ziren Espainian: Frankismoa.

Momentukoa (40ko hamarkada)/ ondorengoa (50eko hamarkada):

- 1939-1957: Isolamendutik Irekitasunera.
- Frankismoaren hasierako urteetan hainbat faktore pilatu: birrinduta zegoen herrialdea eraberritu beharra zegoen, sistema politiko berria egonkortu eta nazioareko gertaeren arabera kanpo politika bat zehaztu.

Politika

- Kanpo politika:
40ko hamarkada:
 - Gerra Zibila amaitu eta gutxira Bigarren Mundu Gerra (1939-1945) hasi nazioartean. Honek asko baldintzatu zuen Espainiaren kanpo politika.
 - Franco ideologikoki erregimen faxisten aldekoa bazen ere (hauen laguntza jaso zuen GZean), gerraren aurrean ez jarrera argirik izan, bilakaeraren araberrako jarrera izan zuen.
 - Hasieran, egoera ekonomikoa zela eta, neutraltasuna adierazi. Hitler eta Mussolinirekin bildu bazen ere, ez ziren adostasunetara heldu.
 - Gerra hasieran, (1939-1942) faxistak irabazten hasi ziren. Horrela, neutraltasuna alde batera utzi eta lurralde ez beligerante aldarrikatu, Gerran parte hartu gabe bi blokeetako baten alde.
 - 1941ean Dibisio Urdina osatu: Espainiak Alemaniari laguntzearen soldadu talde bat bidali Sobietar Batasunera, komunismoaren aurka borroka zezaten.
 - 1942tik aurrera, aliatuak hasi irabazten.
 - Ardatzeko potentziei laguntzeari utzi eta 1943an neutraltasun hitzarmena sinatu.
 - II.MG amaitu zenean, Espainia Erregimen Diktatoriala zenez eta gerran azaldutako jarrera politikoak eragindako zalantzak zirela medio, nazioarteko bakantzea edo isolamendua ezarri zitzaion. Horrek hainbat debeku ezartzen zizkion Espainiari eta ekonomiarentzat kaltegarria zen.

50eko hamarkada:

- Nazioarteko testuingurua aldatu: 1947an Gerra Hotza hasi eta mundua bi bloketan banatu: Bloke Kapitalista eta Bloke Komunista.
- Blokeen banaketa Francoren zat onuragarria, AEB Franco aliatu antikomunista gisa ikustera. Horrekin, irekitasunaren garaia heldu.
 - 1948an berriro ere muga frantziarra zabaldu.
 - Europako hainbat potentziek merkataritza hitzarmenak sinatu.
- Irekitasun horrentzat biziki garrantzitsuak izan ziren bi akordio sinatu ziren 1953an:

- Vaticanoarekin Konkordatu: Francok behar zuen zilegitasun morala eskuratu, Vaticanoaren onespenekin batera nazioartekoa eskuratzu. Trukean, eliza katolikoak berretsi eta areagotu egin zuen erregimenean zuen eragina, eta ordezkari handiagoa izan zuen erakundeetan. Era berean zuzenbidean eta irakaskuntzan elizaren eskumenak areagotu. Gainera, Eliza zergetatik salbuetsi.
- AEBekin sinatutako akordioa: Zantzu militarreko akordioa. Espainiak kokapen estrategikoa zuen antikomunismoa babesteko eta AEBk bere base militarrek Espainiako lurraldeetan ezartzea negoziatu zuen hitzarmenetan: Rota, Torrejon, Zaragoza eta Moronen. Horrela, estatubatuarrek erregimena onartzeaz gain, merkataritza harreman txiki batzuk sortzea ere lortu zuen Francok.
- Hitzarmen hauei esker, Espainiak NBE eta UNESCOn sartzeko erraztasunak izan eta lurraldeak behin betiko nazioarteko erkidegoan sartzeko bermeak eskuratu (Marshall Planaren baitan).

- Barne politika:

40ko hamarkada:

- Gobernuak errepresio politikari heldu.
- Biktimen artean soldadu errepublikanoak nabarmendu, baina irakasle eta maisuengan ere garbiketa politikoa nabarmena.
- 1942tik aurrera, aldaketak Francoren gobernuan: Falangista faxistenak baztertu (Serrano Suñer) eta moderatuagoak sartu, baita katolikoak ere (Carrero Blanco).
- Une horretan gobernuak hainbat lege eta erabaki hartu, Espainia faxista alderatzeko eta nolabait nazioarteko erregimen demokratikoen onspena jasotzeko.

50eko hamarkada:

- Nazioartean eman zen irekitasunak barnean ere irekitasuna eragin. Nolabait adiskidetze egoera bat eman zen eta gobernuan oreka mantendu zen falangisten, militarren, katolikoen eta monarkikoen arteko istiluak saihestuz.
- Hezkuntza arloan irekitze eta liberalizazio zantzu batzuk ageri ziren.
 - 1951ean Hezkuntza saileko buru izan zen Joaquín Ruiz Giménezek unibertsitatea apur bat modernizatu zuen: erbestetatuta zeuden

intelektualei itzultzeko eskatu eta ikasleen ordezkariak sindikatu falangistatik at hautatzen hasi ziren.

- Testuinguru horretan irekitzearen aldeko ikasle mugimendu bat sortu zen, eztabaida gune bat eta elkarte bat sortzeko proposamena egin zuena. Sektore kontserbadoreak, falangeak, horren kontrako iritzia zuen. Horrela, 1956an istiluak izan ziren Madrilan ikasleen artean.

Ekonomia

40ko hamarkada:

- Gerra Zibilaren ondorengo egoera ekonomikoa oso kaxkarra.
- Gobernuak ekonomia autarkikoa ezarri, ekonomia onbideratu eta berreraikitze helburuz. Estatuak ekonomiako sektore eta prozesu orotan eskuhartzen zuen.

50eko hamarkada:

- Estatuaren aldetik, irekitasunarekin batera, liberalizazio bat eman zen.
- Ekonomia apur bat aurreratu eta garapena hasi pixkanaka.
- Industria sektorea hobekuntza handienak jasan zituen eta lehen aldiz nekazaritza sektorea gainditzea lortu.
- Soroak mekanizatu, inportatutako ongari eta pentsuak baliatzen hasi eta landutako zein ureztatutako lurralde kopurua hazi.

GARRANTZIA

- Monarkiaren garrantzia historikoa argi geratzen da, tronuaren oinordekoa kontsideratzen denak diktadoreari postua uzteko eskatzen baitio, bere burua estatuburu bilakatzeko. Hala, Don Juanek honekin monarkikoen babes bilatu nahi zuen, baina Francok dokumentua isilarazi zuen.
- Honetaz gain, Don Juanen figura ulertarazteko ere balio digu, hala, 1969an Francok Don Juanen semea Juan Carlos oinordeko hautatuko du, Don Juan tronutik eta bere eskumenetatik at utziz, bi hauen arteko tentsio edo areriotasuna erakutsiz.
- Hala ere, esan beharra dago Don Juanen aldekoak asko ez zirenez, Frankismoak jarraitu egin zuela eta Don Juan baztertua gelditu zela nahiz eta monarkia mantendu (Ondorengotza Legea 1947, Juan Carlos I.aren hautaketa 1969).
- Azkenik, Europaren presentzia garrantzitsua da, BMG bukaturik, demokraziarako apostua egiten delako eta Espainia diktadura bat izanik, politikoki eta sozialki isolaturik gelditzen da.